

La plaça del diamant

"La Plaça del Diamant" és una novel·la, on la protagonista, una dona, explica la seva vida quotidiana, planera i senzilla, al barri de Gràcia de Barcelona durant una època d'uns 25 anys, desde mitjans de la dècada dels '20 fins poc després de la II^a Guerra Mundial, a principis dels '50.

La història comença durant la festa major de Gràcia on, a la Plaça del Diamant, una noia jove ens explica com es sent i el que pensa. La protagonista es diu Natàlia, i és aquí, al ball de la Plaça del Diamant, on coneix el seu futur marit: el Quimet, un ebenista del mateix barri. La narració es situa cap a mitjans dels anys 20. En aquesta època el règim polític era el de una dictadura proclamada, després d'un cop d'estat pel capità general de Catalunya Miguel Primo de Rivera.

Els dos personatges es prometen i la protagonista, que per a en Quimet serà la Colometa a partir d'aquest moment, ens explica anècdotes sobre els arranjaments a una casa amb un ample terrat amb moltes possibilitats. Durant aquest temps, abans del casament, és quan apareixen dos nous personatges: en Mateu i en Cintet, dos grans amics d'en Quimet que l'ajudaran a arreglar la casa.

El casament ratlla la perfecció per al que la Natàlia té idea d'un casament perfecte, i la felicitat se li desborda. Els fruits del matrimoni no triguen a arribar, i un any i mig després tenen un fill al qual posen de nom Antoni.

Un fet que marcarà la vida de la nova família serà la caiguda d'un colom ferit al terrat de casa seva. A partir d'aquí, l'afició d'en Quimet cap als coloms anirà creixent, i construeix un colomar per al colom i tres més que compra per fer parelles, que aviat pondran ous.

La vida segueix plàcidament per a la família de la Natàlia, però no per molt temps. Un gran nombre d'intel·lectuals, professors universitaris i estudiants es manifestaven a tota Espanya en contra de la dictadura I mentre això passava, a Madrid es proclama la II^a República, i Niceto Alcalá Zamora és el seu primer president. El 14 d'abril de 1931, Lluís Companys proclama la República Catalana, sent el seu primer president Francesc Macià. Però la denominació de República catalana es canvia per la denominació històrica de Generalitat de Catalunya. A Barcelona, milers de persones surten als carrers amb les banderes tricolors, distintiu de la república, entre els quals està el Quimet. La Natàlia segueix tots els fets expectant i de lluny; perquè per a ella no hi ha cosa més important que el benestar de la família i d'ella mateixa.

Però la República no només aporta beneficis. El negoci de mobles d'en Quimet va de mal a pitjor, ja que els burgesos i grans propietaris, els seus clients, ja no es troben en tan bona posició com durant la dictadura, i no gasten tant, esperant a veure el què els pot passar si tot segueix així...

Entre aquests esclats d'alegria de les classes obreres, el matrimoni té una filla: Rita. El naixement de la Rita portarà maldecaps als pares degut a l'enveja de l'Antoni i l'augment de les despeses que s'agreuja amb la baixada del comerç que mantenia l'economia familiar. Així doncs, cada cop més, en Quimet veurà com una ajuda econòmica la cria de coloms; mentre que la Colometa, la Natàlia, veurà com una solució més encertada el treballar com a dona de fer feines en una casa rica. Semblava un problema el fet d'haver de deixar sols als nens a casa, però no va ser així: cada migdia, se'ls trobava quietes jugant al menjador, sense baralles ni nervis. La explicació a aquest fet tant estrany en dos nens tant nerviosos com són els de la història es deu al fet que quan ni la mare ni el pare eren a casa, deixaven sortir als coloms del colomar i els feien entrar al pis, on jugaven amb ells. Així, diu la protagonista, és com van aprendre a estar quietes i tranquils.

Però ni la política, ni el país estaven tranquils i, encara que no es fa referència directa en el llibre, es pot veure quan un calorós dia de juliol en Quimet va anar, junt amb en Cintet, a "fer d'escamot". Era el principi de la Guerra Civil. La societat espanyola estava dividida entre la dreta, formada per els conservadors autoritaris i

l'esquerra i el moviment obrer.

A partir d'aquí, el to alegre, tranquil i planer d'explicar les coses que li succeeixen a la Colometa canvia totalment, en un intent exitós de transmetre els sentiments que provoca la guerra al lector que no l'ha viscut. La protagonista, encara que només ens dona informació del que passa a través del que ella mateixa viu, s'adona del que passa i el seu estat d'ànim decau sense cap manera d'aixecar-lo.

A partir de l'inici de la guerra, la Colometa veu al Quimet comptades vegades. A més a més, el colomar, que podria haver estat un petit subsidi de vida, és destrossat per un atac de ràbia de la Natàlia.

El malestar i l'odi de la Natàlia cap a la guerra es veu clarament quan descarrega tots aquests sentiments al color blau dels fanals de la ciutat per protegir-se dels bombarders, color que troba horrorós, encara que sabem que el motiu del seu odi no és només el color dels fanals...

Poc a poc, la Natàlia, sense cap font econòmica, ja que va perdre la feina degut a la por dels rics a tenir contactes amb la dona d'un milicià, arriba a una situació cada cop més deplorable, on el menjar és escàs i les comoditats inexistents. El fet la obliga, fins i tot, a deixar al seu fill a unes colònies per a nens refugiats, de les quals l'Antoni torna canviat: amb un caràcter més trist i més dur. Tot empitjora quan rep la notícia de la mort del seu marit al front. Això acaba destrossant la moral de la protagonista que cau en la pena més profunda que s'agreuja amb la misèria que la obliga a vendre-s'ho literalment tot el que té. Res no els ajuda a aixecar el cap, i fins i tot, un cop finalitzada la guerra, la situació va decaient.

És en aquest moment quan la Natàlia es veu en moments més crítics; amb els fills afamats i amb símptomes de malnutrició i després de tres dies sense tastar res, es veu atrapada en la desesperació, i sense poder resistir més, opta pel suïcidi, juntament amb els seus dos fills, que no suporta veure patir. Quan va a comprar sulfumant per a acabar d'un cop amb tot el patiment, l'adroguer que li estava servint el sulfumant, i que la coneixia de venir a comprar les veges per als coloms, li ofereix una feina ben pagada a casa seva i li dóna unes llaunes. Gràcies a això, a aquesta benedicció que va arribar en el moment més crític, la Colometa, l'Antoni i la Rita, comencen a recuperar-se de la misèria a que els havia portat la guerra.

Ara, els protagonistes aconsegueixen millorar la seva qualitat de vida. Després d'uns tres anys de prosperitat, la Natàlia, que ja no s'anomenarà més Colometa, es casarà amb l'adroguer, de nom també Antoni, cosa que originarà la distinció amb l'Antoni (fill) que es farà dir Toni. Amb aquest casament, la vida se'ls hi torna un camí de roses, encara que la Natàlia haurà tingut una espècie de trauma que li farà tenir un pànic especial al carrer, que li retorna els records de la guerra.

La història acaba quan la Rita es casa. La mateixa nit del casament, la narradora i protagonista surt a fora el carrer i es troba a un lloc que li és familiar: la Plaça del Diamant, on s'adona, després de tants anys, que ha d'abandonar els records obscurs de la guerra i la malenconia de la vida amb el Quimet. Aquella nit, llença un crit a l'aire i "fuig" d'aquests records, adonant-se de la sort que té de tenir altre cop una vida tan plàcida i feliç.

L'època en que transcorre la història va ser realment molt dura i els que la van viure, encara ara no la poden oblidar. La plaça del diamant descriu molt bé aquest període de temps. La revolució dels obrers en contra del poder feixista. D'una altra banda també es descriu molt bé la figura de la Colometa, amb la que ben segur s'identificarien moltes dones de l'època. El patiment per tirar endavant la família enmig d'una situació política difícil, amb dificultats de tota mena, com la manca de diners, agreujada per la incorporació a l'exèrcit del seu marit, que acaba morint en la guerra.

Ressenya

La Plaça del Diamant

